

ZAGADNIENIA OGÓLNE	NORMA BRANŻOWA	BN-74
	Ryby mrożone	8020-07
	Badania zjełczenia tłuszczu	
	Oznaczanie liczby nadtlenkowej	Grupa katalogowa 1229

1. **Zakres stosowania metody.** Metodę stosuje się do oznaczania w tłuszczu ryb mrożonych liczby nadtlenkowej. Metodę stosuje się w badaniach pełnych.

2. **Zasada metody** polega na utlenianiu przez nadtlenki obecne w jełczącym tłuszczu jonów żelazawych do żelazowych i kolorymetrycznym oznaczaniu stężenia barwnych jonów zespolonych tworzących się z jonów żelazowych w obecności rodanku amonu.

3. Aparatura, przyrządy i materiały

a) Robot laboratoryjny typ 309 lub młynkomikser kuchenny.

b) Kolorymetr fotoelektryczny z filtrem niebieskim o długości fali 470 nm.

c) Probówki z korkiem szlifowanym, pojemność 15 lub 25 cm³ lub kolby stożkowe z korkiem szlifowanym, pojemność 25, 50 lub 100 cm³.

d) Gruszka gumowa do pipet.

4. Odczynniki i roztwory

a) Chloroform cz.d.a.

b) Metanol cz.d.a.

c) Chlorek cynawy (SnCl₂·2H₂O) cz.d.a.

d) Chlorek rtęciowy (HgCl₂) cz.d.a.

e) Rodanek amonowy (NH₄CNS) cz.d.a.

f) Siarczan żelazawy (FeSO₄·7H₂O) cz.d.a.

g) Roztwór podstawowy. Do 5 g siarczanu żelazawego rozpuszczonego w 50 cm³ wody destylowanej dodać 5 g rodanku amonowego rozpuszczonego w 50 cm³ metanolu oraz 5 g chlorku rtęciowego rozpuszczonego w 25 cm³ metanolu i roz-

cieńczonego 25 cm³ wody destylowanej. Następnie dodać 0,5 g chlorku cynawego. Roztwór przechowywany w butelce z ciemnego szkła z doszlifowanym korkiem jest trwały przez kilka miesięcy. Roztwór po wstrząśnięciu powinien mieć barwę żółtozieloną. Przed użyciem do analizy roztwór należy wstrząsnąć.

h) Roztwór roboczy. Do 25 cm³ metanolu dodać 5 cm³ roztworu podstawowego, dodać 25 cm³ chloroformu, zmieszać i pozostawić na okres około 15 min. Następnie roztwór znad osadu przesączyć przez podwójny sącdek do suchej kolby z doszlifowanym korkiem. Roztwór roboczy jest nietrwały i należy go przygotować w dniu wykonywania oznaczeń.

Wszystkie odczynniki i roztwory są trujące.

5. **Przygotowanie próbki do badań.** Z opakowań transportowych wybranych z partii zgodnie z PN-71/A-86752 należy pobierać próbki nie rozmrażając całkowicie ryb-bloku. Próbkę jednostkową z ryb małych lub filetów należy pobrać przez odcięcie części bocznej bloku w ilości zgodnej z PN-71/A-86752. Ryby z próbki laboratoryjnej należy sfiletować, zemleć na maszynie do mięsa i pobierać do analizy. Zmielone mięso można przechowywać w zamkniętym naczyniu w temperaturze około 5°C przez około 6 h.

6. **Przygotowanie ekstraktu.** 40 g zmielonego mięsa (odważonego z dokładnością do 0,01 g) i 200 cm³ chloroformu homogenizuje się w po-

Zgłoszona przez Zjednoczenie Gospodarki Rybnej

Ustanowiona przez Dyrektora Zjednoczenia Gospodarki Rybnej dnia 31 grudnia 1974 r.

jako norma obowiązująca w zakresie czynności określonych normą od dnia 1 lipca 1975 r.

(Dz. Norm. i Miar nr 4/1975, poz. 9)

jemniku robota laboratoryjnego przez 30 s przy obrotach około 9000 obr/min i powtarza się homogenizowanie po przerwie 5-minutowej otrzymany homogenizat sączyć przez podwójny karbowany sączek z bibuły filtracyjnej do suchej kolby z doszlifowanym korkiem.

7. Sporządzanie krzywej wzorcowej. 1 cm³ nadtlenu wodoru (H₂O₂ 30%) rozpuścić w mieszaninie chloroform-metanol (1:1) w kolbie pomiarowej pojemności 100 cm³, dopełniając do kreski (roztwór W₁). Sprawdzić zawartość tlenu aktywnego w roztworze W₁ metodą jodometryczną Sully. Roztwór W₁ rozcieńczyć 10-krotnie chloroformem w kolbie pojemności 100 cm³ — roztwór W₂. Roztwór W₂ rozcieńczyć 10-krotnie chloroformem, jak wyżej — roztwór W₃. Pobierając kolejno od 0,1 do 2 cm³ roztworu W₃ dopełniać chloroformem do objętości 3 cm³ i oznaczać zawartość nadtlenu, jak w 8. Wykreślić krzywą wzorcową odkładając na osi rzędnych wartości absorbancji, a na osi odciętych mg tlenu aktywnego.

Metoda Sully. Do kolby pomiarowej pojemności 100 cm³ dodaje się 10 cm³ chloroformu i 10 cm³ kwasu octowego lodowatego, zamyka się kolbę korkiem z rurką szklaną długości 75 cm i nałożoną na koniec chłodnicą długości około 15 cm. Kolbę ogrzewa się na wrzącej łaźni wodnej. Gdy pary chloroformu wrzącej cieczy osiągną miejsce chłodzone, za pomocą pipety wlewa się z góry jodek potasowy (1 g × 1,3 cm³ wody) i pozostałość na rurce spłukuje się nie więcej niż 6 kropelkami wody. Mieszanina nie powinna się zabarwiać. Gdy roztwór jest bezbarwny, dodaje się 1 cm³ roztworu W₃, gotuje 3÷5 min, odłącza chłodnicę, chłodzi pod kranem, zdejmując rurkę, dodaje 50 cm³ wody, 1 cm³ roztworu skrobi i miareczkuje 0,01 N roztworem tiosiarczanu sodu. Zawartość tlenu aktywnego w 1 cm³ roztworu wzorcowego wylicza się ze wzoru

$$X = a \cdot 0,08$$

w którym *a* — ilość cm³ 0,01N tiosiarczanu sodu zużyta do miareczkowania.

8. Wykonanie oznaczania. Do próbki z doszlifowanym korkiem pobrać 2 cm³ ekstraktu sporządzonego wg 6, 1 cm³ chloroformu i dodać

12 cm³ roztworu roboczego. Zawartość próbki zmieszać i po 10 min oznaczać kolorymetrycznie wobec ślepej próby, przy długości fali 470 nm. Ślepa próbę stanowią 3 cm³ chloroformu i 12 cm³ roztworu roboczego. W przypadku uzyskania zbyt intensywnej barwy próby do oznaczania kolorymetrycznego nie należy rozcieńczać lecz oznaczenie powtórzyć pobierając mniejszą ilość ekstraktu i uzupełnić chloroformem do objętości 3 cm³. Przy próbach z wyraźnie wyczuwalnym organoleptycznym zjełczeniem należy pobierać do oznaczeń 0,5÷1 cm³ ekstraktu.

9. Oznaczanie zawartości tłuszczu w ekstrakcie. Wsuszone w suszarce w 105°C i ostudzone w ekcykatorze naczynko wagowe pojemności 10 cm³ zważyć z dokładnością do 0,0001 g. Do naczynka wlać 10 cm³ ekstraktu i suszyć w suszarce w temperaturze 105°C przez 30 min. Po ostudzeniu w ekcykatorze ponownie zważyć naczynko wraz z tłuszczem i z różnicy ciężarów obliczyć zawartość tłuszczu w 10 cm³ ekstraktu. Za wynik należy przyjąć średnią arytmetyczną trzech równoległych oznaczeń.

10. Obliczanie wyników. Na podstawie uzyskanej z oznaczania kolorymetrycznego wartości gęstości optycznej odczytać zawartość tlenu aktywnego (*X*) z krzywej wzorcowej i przeliczyć na 100 g tłuszczu wg wzoru

$$X = \frac{a \cdot 10 \cdot 100}{n \cdot b}$$

w którym:

- a* — odczytana z krzywej wzorcowej zawartość tlenu aktywnego w pobranej do oznaczenia ilości ekstraktu,
- n* — zawartość tłuszczu w pobranej do oznaczenia ilości ekstraktu,
- b* — ilość cm³ ekstraktu pobrana do oznaczania kolorymetrycznego.

11. Wynik. Za wynik należy przyjąć średnią arytmetyczną wyników dwóch równoległych oznaczeń, różniących się między sobą nie więcej niż o 5% mniejszego wyniku.

KONIEC

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę — Zjednoczenie Gospodarki Rybnej, Szczecin.
2. Normy związane
PN-71/A-86752. Ryby świeże i mrożone. Pobieranie próbek
3. Autor projektu normy — dr inż. Anna Kołakowska, AR Szczecin.
4. Wydanie 2 — stan aktualny: kwiecień 1982 — zmieniono grupę katalogową.